СТРОГО СЕКРЕТНО

М. В. Р.
ПЪРВО ГЛАВНО
УПРАВЛЕНИЕ—ДС
гр. София
Рег. № 10630, екз. № 1
6.6.79 год.

РОЛЯ И МЯСТО НА АКТИВНИТЕ МЕРОПРИЯТИЯ
В РАЗУЗНАВАНЕТО

Беседа с др.В.П.Иванов - 24.IV.1979 г.

Съветските другари считат, че ролята на активните мероприятия в работата на разузнаването все повече нараства и както се изрази началникът на ПГУ др.Крючков през последните няколко години активните мероприятия са заели своето достойно място в цялостната дейност на разузнаването. Когато се говори за ролята и мястото на активните мероприятия трябва да се има предвид разбирането, което все повече се утвърждава сред ръководния състав на ПГУ при КГБ, че цялостната агентурно-оперативна дейност на разузнаването се изгражда и функционира в крайна сметка за да се придобива ценна и секретна информация за плановете и намеренията и конкретните действия на противника и за да се осъществяват активни мероприятия, които да оказват влияние върху събитията в изгодна за Съветския съюз и Социалистическия лагер насока.

Служба "А" при ПГУ-КГБ е създадена през 1959 година. Тогава е утвърдено и специално положение за нейната работа. На два пъти след това - 1961 и 1967 г. Колегиумът при КГБ е изслушвал доклади за състоянието на работата на службата и е приемал документи за нейното подобряване. Тези документи в същност определят ролята и мястото на службата в рамките на КГБ и в самото Първо главно управление. В съответствие с тях служба "А" се явява

главното подразделение на КГБ в областта на активните мероприятия и всички други поделения трябва да съгласуват и координират своята дейност в тази област със служба "А".

Що се отнася до ПГУ по всички въпроси, които касаят активните мероприятия също трябва да се съгласуват и обсъждат с нея. По такъв начин службата изпълнява функциите на координиращ и направляващ орган. Работата по активните мероприятия трябва да се води целенасочено и затова е необходимо един център, който да осъществява планирането и координацията и води строга отчетност за осъществяване на акциите по линия на разузнаването.

Отделите към управлението излизат също със самостоятелни предложения за активни мероприятия, но те са длъжни най-малкото да поставят в известност служба "А" и да получат подписа на нейния началник или заместник. Обикновено когато мероприятията се осъществяват с помощта на ценен агент, който оперативния отдел не желае да разкрива пред широк кръг хора, се взема само подписа на началника на служба "А", като трябва да се знае наймалко същността на мероприятието.

С оглед отчитане и контрол на проведените мероприятия за всяко едно от тях се попълва специален картон на основата на предложението, справката или телеграмата. Попълнен картонът се представя за математическа обработка и перфориране, след което се внася в електронноизчислителната машина. За проведените активни мероприятия е определен специален масив в машините, който се нарича "Актив-1". Подготвя се и разработката на нов масив "Актив-2".

Без строгата отчетност не може да се извършва и необходимия анализ, както по време на работата по документите, така и след провеждането на всяка акция.

Основният и подробен анализ за всяко мероприятие се прави от работника, който отговаря за дадената страна, който планира, разработва и предлага за утвърждаване на мероприятието.

Началникът на направлението извършва анализ за това как върви изпълнението на плана и осъществяването на акциите по няколко страни и райони.

Началникът на отдела прави анализ на това какви мероприятия се провеждат по главните направления и за изпълнение на главните задачи стоящи пред службата.

Всички въпроси касаещи активните мероприятия в рамките на Първо главно управление се уреждат със специална заповед на началника др.Крючков. В тази заповед е утвърдено положението, че всякакви указания по линия на активните мероприятия, които се дават от страна на линейните отдели до резидентурите, задължително се съгласуват с началника на служба "А" или неговите заместници, така както не могат да се изпращат никакви указания и нареждания до резидентурите от службата за активни мероприятия без подписа на началника на съответния оперативен отдел.

Крайната фаза на мероприятието, а много често и началото на мероприятията, се реализират в резидентурите. За да се запознаят по-добре и да разбират същността на работата по линия на активните мероприятия в резидентурите, още преди да заминат зад граница някои оперативни работници се привличат за по-дълъг стаж в служба "А" понякога до 1-2 години. В службата вече те участват в разработката на акциите от самото начало до края. Това обикновено става с перспективни работници, за които се знае, че е предстоящо заминаването им зад граница. Такъв пример на съвместна работа е била подготовката на дневника на бившия чилийски м-р на отбраната Пратце. Двама работника са работили по този документ повече от една година. Дневникът е с антиамериканско съдържание, отпечатан в Мексико.

За придобиване на вкус към работата на активните мероприятия в отделите и управленията на ПГУ, както и за използване на всички възможности на ПГУ за провеждане на резултатни активни акции, в рамките на управлението се води различна по форма подготовка.

В служба "А" - ежемесечно се разглеждат теми отнасящи се до обстановката в различни райони на света и се обсъждат проведените до момента мероприятия и задачите произтичащи от изменението на обстановката, както и някои идеи за конкретни мероприятия.

В рамките на управлението.

- пред ръководния състав на управлението най-малко два пъти годишно се изнасят доклади за работата на управлението по линия на активните мероприятия в даден район или в отделни страни, а понякога и по конкретни събития. На тези съвещания се раз-

глежда работата на оперативните отдели и резидентурите, прави се преценка на извършеното и се набелязват нови насоки и конкретни действия;

- периодически се провеждат специални съвещания при някои от зам.-началниците на ПГУ, на които участвуват ръководния състав на съответните оперативни отдели и от служба "А", където се прави равносметка на извършеното по линия на активните мероприятия в страните, за които отговаря зам.-началника на ПГУ за определен период от време. Дават се указания за активизиране на работата;

- в началото на годината служба "А" прави оценка на работата на всяка резидентура по линия на активните мероприятия за изтеклата година и се дават главните насоки на работата през следващата година. Там където е възможно набелязват се и някои конкретни акции, по които следва да се насочат усилията на резидентурата;

- началникът на служба "А" или неговите заместници през годината се срещат със състава на другите отдели в рамките на оперативните занятия, където изнасят беседи по работата на активните мероприятия.

В служба "А" няма общ годишен план, а има само отчет за работата през изтеклата година. Отчетите се разработват през декември, а плановете се утвърждават през януари на новата година.

В служба "А" се изработват следните планове:

- перспективен план, който влиза в рамките на перспективния план на ПГУ. Той е сравнително кратък и съдържа само основните направления на работата за един по-продължителен период от време. Утвърждава се от началника на ПГУ;

- планове за 2-3 години, които наред с основните насоки съдържат и някои по-конкретни мероприятия. Те се разработват по отделни проблеми, райони или дори и по страни (главния противник, Турция и пр.). Утвърждават се от началника на ПГУ;

- годишни планове. Всички направления имат отделни планове, които не се обединяват в единен план на службата. Утвърждават се от началника на управлението. По принцип тези планове съдържат два раздела: а/ Основни насоки на работата през годината и б/ Конкретни мероприятия и операции със срокове и отговорници.

Ако в даден район на света стане събития, което засяга интересите на много страни, съветските другари провеждат мероприятия по всяка една от тях, като използуват възможностите на цялото разузнаване. Когато например избухнаха събитията в Иран бяха проведени много мероприятия в Близкия и Средния изток в западните страни включително с използване и на иранската емиграция, която е изиграла съществена роля. Във връзка с агресията на Китай срещу Виетнам също е бил разработен комплексен план и са били използвани резидентурите на ПГУ във всички европейски, азиатски, африкански и латиноамерикански страни.

Всяка идея за активно мероприятие независимо от къде изхожда се взема на контрол в центъра. За целта началникът на служба "А" утвърждава работен план, в който се предвиждат главните мероприятия за изучаване и проверка както в центъра така и в резидентурите. След изпълнение на работния план, в който са дадени съответни срокове, работникът излиза с предложение за разработка на самото мероприятие или изоставяне на идеята.

Работните планове за мероприятия касаещи специалните служби на противника се утвърждават от началника на ПГУ.

Кой предлага и кой утвърждава мероприятието.

Пример-мероприятия по Южна Африка, които се оформят като план. В зависимост от сериозността на мероприятията прави се предложение до председателя на комитета, в което се излага същността на мероприятията. Предложението се подписва от др.Крючков, но преди това са длъжни да сложат своя подпис началникът на отдел "А", началникът на оперативния отдел и зам.началникът на у-нието, който отговаря за Южна Африка.

- Ако мероприятието трябва да се реализира чрез каналите на специалното управление, документите се подписват от началника на служба "А" и се внасят за парафиране от страна на н-ка на това управление. Документът се утвърждава от началника на ПГУ.

- Ако мероприятието се отнася до различни райони и трябва да се задействат 5-10 резидентури, преди написването на документа трябва да се извърши обсъждане с оперативните поделения. Началниците на направления при служба "А" организират това обсъждане, след което се докладва на началниците на отдели. Оперативните отдели могат да внасят някои изменения и предложения.

- Ако мероприятието се отнася до проблеми, за които отговаря управление "К", предложението се внася от служба "А", преподписва се от началник управление "К" и се утвърждава от н-ка на ПГУ.

По взаимодействие с другите поделения на КГБ и някои въпроси на дезинформацията

До началото на 70-те години дезинформационните мероприятия по отбранителната промишленост и военните обекти са били провеждани съответно от ВГУ и Трето управление съвместно със служба "А" при ПГУ. Поради специфичния характер на тези обекти и обстоятелството, че въпросите по охраната и сигурността им са предоставени изцяло на ВГУ и Трето управление е било взето решение дезинформационните мероприятия по обектите на военната промишленост да се осъществяват от ВГУ, а тези по чисто военните обекти да се разработват и провеждат от Трето у-ние съвместно с генералния щаб.

Към ВГУ било създадено специално подразделение, което да разработва дезинформационните мероприятия. Понастоящем въпроса за дезинформационните мероприятия на противника по обектите на отбранителната промишленост се решават от ВГУ.

Що се отнася до самите военни обекти, дислокацията на армията, въоръжението и пр. т.е. всички задачи свързани с дезинформация и маскировка и контраразузнавателно обезпечаване на тези обекти са предоставени за изпълнение от Трето у-ние.

Какви мероприятия осъществяват по горните обекти тези две управления и по какъв начин става това,служба "А" при ПГУ не е запозната, а и непроявява интерес. Вероятно главната задача на ВГУ и Трето управление по военно-промишлените и чисто военните обекти си остават правилната организация на контраразузнавателната работа. При тази висока техника на наблюдение от спътници и слушане на ефира, когато една голяма част от обектите са известни на противника, провеждането на дезинформация по отношение на придвижването и дислокацията на армията става все по-трудно.

По мащабите на дезинформационната работа в рамките на КГБ е трудно да се даде пълна преценка. Тогава когато мероприятията се отнасят до обекти вън от страната ПГУ изпълнява функциите на ръководящ орган. В отделни случаи когато активните и дезинформационни мероприятия, които се провеждат от другите поделения

на КГБ са от по-крупен характер и когато за тях трябва да знаят малко хора се осигурява единствено подписа на началника на ПГУ. В този случай служба "А" не е запозната с мероприятието.

Другарите от служба "А" считат въпроса за координацията и съгласуването като твърде важен и актуален. На няколко пъти той се е обсъждал между началниците на управления при КГБ. През 1978 година е било предвидено провеждането на съвещание между ПГУ, ВГУ и Трето у-ние на равнището на зам.-началници, на което да се набележат мерки за подобряване на организацията на дезинформационната работа, като се определят по-конкретно и задачите на поделенията. Но това съвещание не се е състояло.

Активните мероприятия са станали твърде модни и ефективни. В поделенията на КГБ е придобит определен вкус и сега вече много от тях заявяват, че сами могат да ги подготвят и провеждат. Много често ВГУ изпраща на ПГУ цял кръг въпроси, по които желаят да се подготви целенасочена информация особено от научнополитически характер, която да се придвижи към противника чрез техните агентурни канали.

Работата по активните дезинформационни мероприятия трябва да се води целенасочено и квалифицирано. Затова трябва да има един център, който да осъществява планирането и координацията на цялата тази дейност и да води строга отчетност на осъществените акции. В рамките на КГБ такъв център, както вече беше казано се явява ПГУ. Това не означава, че и другите поделения на КГБ не могат да предлагат и провеждат активни и дезинформационни мероприятия в съответствие с възприетите принципи и изисквания на ръководство на КГБ.

В рамките на ПГУ главното звено отговарящо за АМ е службата за активни мероприятия. Работата в тази област изисква голяма прецизност и тя трябва изхожда от един център и резултатите да се съсредоточават също на едно място. Необходимо е пълна отчетност на проведените мероприятия, който ще позволи да се извършва съответния контрол и анализ за да се избегнат нежеланите провали и неудачи.

За съветските другари е назрял въпроса за издигане на службата в ранг на управление. Това е необходимо да стане за да се оформят длъжностите началник отдели към управление и по този начин да се подготвят и изградят опитни работници в сферата на

активните мероприятия, както в центъра така и в резидентурите. Тази категория хора биха могли да бъдат определени и за заместник резиденти по въпросите на активните мероприятия какъвто пост вече става твърде необходим, при сегашния стремеж за засилване на дейността на службата зад граница. Заместник резидентите по АМ трябва да бъдат опитни разузнавачи с висока култура и познания във всички области на живота. Това налагат задачите, които изпълнява разузнаването в областта на активните мероприятия и от ролята и мястото на служба "А" в ПГУ. Разрастването на службата в управлението ще бъде свързано с едно чувствително увеличение на щата и с подобряване качествата на оперативния състав. Счита се, че при наличието на зам.резиденти по активните мероприятия, резидентурите ще активизират и подобрят своята работа, още на място ще се осмислят и предлагат мероприятия с познаване на проблемите и ще се насочва правилно дейността на всички оперативни работници в резидентурата по това направление.

В служба "А" има двама шифровачи, които се занимават изключително с шифровата преписка на отдела, както изходяща, така и входяща. Те водят цялата отчетност и контрола върху движението на шифрограмите. Те получават шифрограмите от шифровата служба и ги предават на началника на служба "А". След прочитането им от началника и поставянето на резолюции, шифрограмите се връщат обратно при шифровите работници, които понататък ги предават на това направление или този оперативен работник за когото се отнасят Последните от своя страна задържат към делата онези, които представляват интерес и връщат тези, които не намират за важни и полезни.

Въпроса за използване на консултанти и експерти.

На този въпрос се обръща много сериозно внимание от страна на служба "А". Това проличава и от интереса, който прояви по този въпрос началникът на ПГУ др.Крючков по време на беседата с мен.

От информацията на съветските другари става ясно, че те са го решили по един твърде ефикасен начин. На първо място в учрежденията и агенциите като АПН и др. служба "А" има оперативни работници на прикритие, които поддържат връзка с около 50-60 учени, експерти, специалисти. На последните срещу хонорар се възлагат изследвания и разработки по интересуващите службата

проблеми от политически, икономически, исторически и културен характер. Обикновено това са агенти и доверителни връзки, а понякога и само официални такива. Така например при провеждането на съвещанието на юристите по въпросите на Кипър е било възложено на сътрудник на М-во на външните работи да разработи въпроса и напише обзор, който след някои поправки и уточнения от страна на службата е бил предаден съответно за ползване. Понякога работниците от служба "А" използват за проучване на проблемите и агентура на другите оперативни управления и отдели при ПГУ на ВГУ и Московското управление. Важното е да се открият подходящи хора, които са крупни специалисти в своята област - журналисти международници, икономисти, финансисти, научни работници и др.

Когато събитията налагат да се правят публикации в съветския печат по проблеми, по които служба "А" има отношение, обикновено се дават материалите на журналисти, които подготвят статиите и осигуряват тяхното публикуване. Ако става дума за мероприятия, при които трябва да се използва съветското радио, служба "А" дава предложения чрез началника на управлението до председателя на КГБ. След утвърждаване на документа се отива при председателя на комитета за радио и телевизия, който сам поставя задача на съответния коментатор да подготви материал. За подобни мероприятия се информира и Министерството на външните работи. Когато проблема, който трябва да се засегне по радиото е в унисон с позициите на Съветския съюз, трудностите за излъчването му са незначителни или почти няма такива. Ако се касае до някои противоречиви и остри въпроси предложението се внася за одобрение в Централния комитет.

По понятието дезинформация

Първоначално към ПГУ-КГБ е бил създаден отдел "Д" (дезинформационен), впоследствие неговото име е било означено с буква "А", което продължава и понастоящем. След дългогодишна практика и теоретически обобщения другарите от служба "А" са внесли известна яснота по понятието дезинформация.

Когато се говори за дезинформация другарите разбират първия и главен метод в работата на активните мероприятия. Други методи на работа, които се използват нашироко са разобличаването, компрометацията и оказване на влияние над правителства, отделни партии и личности. Последният метод може да се нарече и метод за

специално позитивно влияние,когато се води работа за оказване на въздействие в изгодна за нас насока.

Другарите признават, че по едно време те са се увлекли в разработката (фабрикуването) на дезинформационни документи. Напоследък се оказва, че устната дезинформация е много действена и ефикасна. От една страна тя не изисква големи усилия, а от друга е по-оперативна и може посредством разни варианти и канали да се придвижва към интересуващите ни среди и обекти. Ако преди 6-7 години устната дезинформация е била на заден план, то сега тя съставлява една четвърт от работата на служба "А". Но затова са необходими и хора - агентура за влияние, доверителни връзки и други контакти, които биха запазили в тайна нашата съпричастност в мероприятията като правило. Разбира се може да има и изключение от това правило т.е. да се разбира участието на съветската страна, когато се отнася до дезинформация за политиката на Съветския съюз. При всички случаи по-добре е да не се знае, че тя изхожда от съветски източник.

Много е важно до какъв обект ще се довежда дезинформацията. Ако това е разузнавач той обезателно ще съобщи данните до съответното разузнаване и при един сериозен анализ може да се разбере, че става дума за лъжливи сведения. Ако обектът е чист дипломат от кариерата той е длъжен да информира посланика си, който без особен анализ ще я изпрати до своето министерство.

Съветските другари често придвижват дезинформацията под формата на публикации. Така са действували по време на събитията в Близкия изток и в други страни, където имат такива възможности.

НИВОТО НА КЛАСИФИКАЦИЯ
СЕ ПРЕМАХВА!
КРДОПБГДСРСБНА
Дата: 22.06. 2009 г.
Правно основание: & 17 от ПЗР на ЗДРДОПБГДСРСБНА
Длъжност: секретар на КРДОПБГДСРСБНА
Име и фамилия: РУМЕН БОРИСОВ
Подпис:

НАЧАЛНИК ОТДЕЛ 08
Полковник:
(Д.Станков)
5 VI 1979 г.

Отп.в 1 екз.
№ 1-КД
Изп.:08-17018
Нап.:Христова-160
5.VI.1979 г.